

een koninkrijk werd

Van Haersma Buma schreef het boek samen met een achterneef. Ze baseerden zich op de brieven in het Fries historisch en letterkundig centrum Tresoor.

smaak van het soldatenleven te pakken.

veldslagen

Kort na de terugkeer van de toekomstige Koning Willem I worden de Huzaren van Boreel geformeerd, een bereden elite-eenheid. Gerlacus meldt zich bij dit regiment, vecht mee in de slagen bij Quatre-Bras en Waterloo en wordt in de zuidelijke Nederlan-

den geleverd. Hij neemt in 1831 deel aan de Tiendaagse Veldtocht, bedoeld om de opstandige Belgen mores te leren, haalt de rang van majoor en sterft een jaar voordat België onder grote internationale druk wordt losgemaakt van de Nederlanden. Hoe in een tijdsbestek van nog geen vijftig jaar uit de chaotische opeenvolging van Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, Bataafse Repu-

bliek, Koninkrijk onder Lodewijk Napoleon, deel van het napoleontische rijk en Groot-Nederlandse eenheidsstaat onder Koning Willem I het huidige koninkrijk ontstaat, dat is het eigenlijke verhaal dat de Buma's willen vertellen. Een hoekje van Europa, ooit bedoeld als buffer tussen Frankrijk, Engeland en Duitsland maar inmiddels geslonken tot een land dat, zoals de Buma's schrijven, 'voor zijn bestaan afhankelijk was van de grillen van de grote naties van Europa'.

echtscheiding

De Buma's baseerden zich op de brieven die ze vonden in het Fries Historisch en Letterkundig Centrum Tresoor. Geldzorgen vormen de rode draad door de brieven. Wat Gerlacus dacht of vond komen we niet te weten, zelfs de reden van zijn echtscheiding – een zeldzaamheid in die tijd – en oorzaak van zijn dood blijven ongewis. Laat staan dat hij opvattingen zou formuleren over de grote gebeurtenissen waarvan hij deel uitmaakt.

'Hij is een van de velen die zich met vallen en opstaan een weg door de omstandigheden moesten banen', zegt Buma. 'Een gewone jongen, voor wie de geschiedschrijvers geen aandacht hadden.' De gedachte aan een boek kwam pas op in januari, toen er meer dan zestig brieven van Gerlacus bewaard bleken te zijn. Uitgeverij Prometheus was meteen enthousiast – *Tegen het cynisme* had boven verwachting verkocht. Buma heeft voor Gerlacus Buma zijn zondagse fietstochten laten lopen. Achterneef Wiete, kolonel bij de marechaussee, legde zich op de militaire invalshoek toe.

trage cadans

Door de trage cadans is er nog een ander boek dat in gedachten komt: *De zomer van 1823*, over de voettocht van Jacob van Lennep door Nederland.

In Groningen raakt Van Lennep betrokken bij 'de promotiepartij' van ene heer Buma, waarbij hij met de dood wordt bedreigd en aan een handgemeen ontsnapt. Die Buma, dat was Wite, zo leert het boek over Gerlacus Buma. Broer van Gerlacus, en betbetovergrootvader van de man die nu het CDA leidt. <

NL MINI-INTERVIEW

GERALD BRUINS nd.nl/nederland BEELD ND

'ELK KIND DAT GEZONDER GAAT ETEN, IS PURE WINST'

Een lunch op school met volkorenbrood, groente, water of melk – gaan kinderen daardoor gezonder eten? Een proef, die maandag begon op basisschool de Triangel in Lunteren, moet antwoord geven op die vraag.

► LUNTEREN

Het onderzoek, waaraan drie scholen meedoen, wordt uitgevoerd door Wageningen Universiteit en de Vrije Universiteit in Amsterdam. Projectleider is Monique Vingerhoeds.

■ Hoe zijn de lunches op school nu – gezond of ongezond?

'We hebben op scholen in Amsterdam en Ede ruim 450 brooddozen bekeken op wat kinderen meekrijgen. We zagen veel bruin brood en water – heel veel dingen gaan gelukkig al goed. Maar er is ook verbetering mogelijk: we kwamen ook lunches met suikerrijke drankjes tegen, en weinig fruit en groente. Vooral dat laatste is jammer. Als je het op de avondmaaltijd laat aankomen, krijgen kinderen veel te weinig groente binnen.'

■ Als veel al goed gaat, is uw project dan niet overbodig?

'Nee, want de verschillen zijn groot. Er zijn kinderen die met een donut naar school werden gestuurd, of met witte boterhammen met chocoladepasta. Dat mag best eens een keer, maar er zijn kinderen die structureel ongezond voedsel meekrijgen. Bovendien krijgen steeds meer kinderen obesitas. Verder zijn kinderen, als ze te veel suiker binnen krijgen, eerst heel alert of druk, maar daarna raakt hun concentratie in een dip. Onze stelling: elk kind dat door ons project gezonder gaat eten, is pure winst.'

■ Wat gaat u precies onderzoeken?

'De kinderen mogen kiezen uit een lunchbuffet dat bestaat uit volkorenbrood, gezond beleg, water, melk en karnemelk. Een paar keer per week serveren we soep, salade, een eitje of fruit. We onderzoeken of ze deze lunch ook

Monique Vingerhoeds

daadwerkelijk eten. Je kunt groente aanbieden, maar als ze die niet eten ... Ook belangrijk: wat vinden de kinderen er zelf van?'

■ Gaat u vanachter een glazen wand kijken of en wat de kinderen van de lunch opeten?

'Nee hoor, aan de proef doen zo'n 250 kinderen van drie basisscholen mee. Zij krijgen tot en met de meivakantie elke dag een gezonde lunch. Van tevoren maken we foto's van de lunches die ze krijgen. Na drie tot zes maanden houden we steekproeven en maken we opnieuw foto's om vast te stellen wat de kinderen van de lunches opeten. Ook vragen we ouders aan te geven wat de kinderen thuis eten. Het kan zijn dat een kind op school groente eet, en dan denkt: "Mooi dan hoeft ik die thuis niet te eten." Dan gaat een schoollunch niet werken. Maar het is ook mogelijk dat een scholier groente zo lekker vindt, dat hij thuis nog een snoeptomaatje pakt.'

■ Hoe hebt u de scholen voor deze proef geselecteerd?

'Een school legde via de gemeente contact, een andere school meldde zich aan, de derde reageerde op onze projectmail. Twee van de drie scholen staan in achterstandswijken. Wij vermoeden dat de kinderen op scholen in deze wijken ongezonder eten. Er zijn zelfs kinderen die zonder lunch naar school gaan. Wij denken dat dat daar winst is te behalen.'

NL

EDUARD SLOOT nd.nl/politiek BEELD ND

Tineke Huizinga op CU-lijst Eerste Kamer

► DEN HAAG

Oud-staatssecretaris Tineke Huizinga staat op de kandidatenlijst van de ChristenUnie voor de Eerste Kamer.

Dat heeft de partij maandagavond bekendgemaakt. Huizinga staat op een verkiesbare derde plek.

Huizinga (58) was tussen 2007 en 2010 staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat in het kabinet-Balkenende 4. Na de val van dat kabinet, was ze waarnemend minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Tussen 2002 en 2007 was ze Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie. 'Tineke Huizinga kent als

voormalig minister, staatssecretaris en Tweede Kamerlid de Haagse dynamiek van binnenuit en brengt inhoudelijke kennis mee op het gebied van water, klimaat en ruimtelijke ordening', aldus de partij.

Op plek twee staat de huidige senator Peter Ester en op vier staat filosoof en ethicus Maarten Verkerk. Hij was lid van de commissie-Schnabel die in 2016 advies uitbracht over de kwestie 'voltooid leven'. De ChristenUnie maakte zaterdag al bekend dat Mirjam Bikker – sinds 2015 Eerste Kamerlid – wordt voorgedragen als lijsttrekker. Op plek vijf staat officier van justitie Hendrik Jan Talsma.

Andere bekende namen op de kandidatenlijst zijn Simone Kennedy (plek 6, raadslid in Amersfoort), Gerdien Rots (plek 8, fractievoorzitter in Zwolle), Leendert Verheij (plek 14, oud-president van het Gerechtshof in Den Haag), Cees Dekker (plek 15, natuurkundige en hoogleraar in Delft) en Beatrice de Graaf (plek 18, terrorisme-expert en hoogleraar in Utrecht). Partijvoorzitter Piet Adema noemt de lijst 'duidelijk en herkenbaar een ChristenUnie-lijst'. Hij hoopt op uitbreiding van drie naar vier zetels. De kandidatenlijst moet nog worden vastgesteld door het partijcongres, op zaterdag 24 november. <

Tineke Huizinga

NL

ANP

Doodrijder dronk vier keer te veel

► GOES

De negentienjarige man die zondag twee fietsers doodreed in Goes had ruim vier keer zoveel alcohol in zijn bloed als toegestaan. Toen hij na het noodlottige ongeval moest blazen, kwam de teller op 385 ug/l. Dat is veel meer dan de toegestane 88 ug/l, de hoeveelheid die geldt voor een beginnend bestuurder. Bij de aanrijding kwamen een 33-jarige vrouw uit Goes en haar 30-jarige vriend uit Macedonië, die bij haar verbleef, om het leven. Het stel overleed ter plaatse. Direct na het ongeval meldden getuigen zich bij de politie. De verdachte, die uit Kloetinge komt, zit nog vast. <